

Programma ‘Vindhethetverleden’ in de praktijk

‘Meer weten over eten!’ Over voedselresten & voeding in de archeologie

Methoden en Technieken in de spotlight: Scanning Elektronen Microscoop (SEM), Infraroodspectroscopie (FTIR), Massaspectrometrie (DTMS), Lipiden- en Proteïneonderzoek

Wanneer en hoe laat: donderdag 13 juni 2024 09.30 tot 13.00 uur

Inloop met koffie en thee vanaf 09.00 uur

Waar: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Smallepad 5 te Amersfoort

Voor wie: (Senior) KNA Actoren Ba/Ma, studenten, PvE-opstellers, beleidsarcheologen en onderzoekers

Deze kennisdialoog bevat ook bijdragen in het Engels.

Telt mee als nascholingsactiviteit Actorregister. Deelname is gratis

Waar gaat deze kennisdialoog over?

Deze dialoog staat in het teken van de mogelijkheden van natuurwetenschappelijk onderzoek naar voedselresten en wat die ons vertellen over bereidingswijzen, voeding en gebruik van aardewerk. We gaan, onder leiding van moderator Dana Kooistra, met specialisten en de deelnemers op zoek naar grote verhalen op basis van het allerkleinste. Voedsel staat centraal in elk huishouden en onze kennis uit archeologische bronnen is in de jaren gegroeid. Onze kennis over voedselvoorbereiding en de hoe voedsel werd gekookt of bewaard in aardewerk is nog een grote uitdaging. Daarbij helpt ons het aardewerk als belangrijke drager van de laatste overblijfselen die nu door specialisten tot op het kleinste detail onderzocht kunnen worden.

In deze vierde kennisdialoog behandelen we de meest actuele samenhangende methoden en technieken op dit gebied. Kom meer te weten over hoe de SEM wordt gebruikt bij de identificatie van voedselresten, welke nieuwe verhalen SEM en chemisch onderzoek van overgebleven lipiden, koolhydraten en lipiden uit voedsel recent heeft opgeleverd. En wat is er mogelijk met specifiek lipidenonderzoek op aardewerk en wat kan het ons vertellen over het gebruik daarvan? Maar vooral staan we stil bij hoe dit onderzoek in de praktijk kan worden toegepast en welke (PvE) vragen daarmee beantwoordt kunnen worden.

Programma 09.30 – 13.00 uur

Vanaf 09.00 uur staan koffie & thee voor u klaar

Korte introducties op E-RIHS Nederland en vindhetverleden.nu

- E-RIHS in Nederland en het belang van de dialoog
Door: Liesbeth Theunissen (RCE)
- Vindhethetverleden.nu is online, wat kan je ermee!
Door: Esther Wieringa (SIKB)

Presentaties specialisten en workshops

- Algemene introductie. De micromorfologische en chemische analyse van oppervlakte-residuen is een optimale manier om het laatste gebruiksfase van archeologische objecten te identificeren. Maar hoe werken deze nieuwe methoden in het onderzoek van archeologisch voedsel in aardewerk? Wat is de onderlinge samenhang tussen de methoden en hoe verhouden ze zich tot de traditionele archeologische methoden? Welke methode is de beste toepassing bij welke vragen en hoe pas je dit toe in de archeologische praktijk?
Door: Tania Oudemans (Kenaz Consult & Laboratory)
- Ineke Joosten (Rijkserfgoed laboratorium, RCE) 'De Scanning Elektronen Microscop (SEM) wordt bij dit onderzoek gebruikt om voedselresten die in de aankoeksels verborgen zitten zichtbaar te maken. Hoe werkt deze techniek en wat zijn de toepassingsmogelijkheden?'
- Lucy Kubiak-Martens (BIAX, bijdrage in het Engels) '*The application of high-resolution scanning electron microscopic analysis (SEM) has proven to offer a more complete understanding of cooking practices, food processing before cooking, and the mixing of foods*'.

Gevolgd door workshopronde 1: Dialoog met de deelnemers

Pauze

- Tania Oudemans (Kenaz Consult & Laboratory) 'Chemische residu analyse maakt het mogelijk inzicht te krijgen in hoe mensen hun voedsel voorbereidden, welke variatie aan voedsel ze kookten en, in het meest ideale geval ook welke potten gebruikt werden voor welke soorten voedsel'
- Özge Demirci (EARTH Archaeology, bijdrage in het Engels) 'Lipid residue analysis is a robust method used for identifying food remains that would otherwise have been invisible in the archaeological record. It provides information on the use of ceramic vessels'.
- Gevolgd door workshopronde 2: Dialoog met de deelnemers

Nazit met snack